GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 126. *Vinerĭ 7 (19) Iunie* **1885.**

Braşovŭ, 6 (18) Iunie 1885.

Suntemŭ în toiulŭ esamenelorŭ dela scólele nóstre primare şi secundare.

Avemŭ sĕ culegemŭ ródele unei munce de unŭ anŭ pe terĕmulŭ instrucţiunei nóstre poporale. Nu ne facemŭ ilusiunĭ. Resultatele vorŭ fi fórte modeste. Ele vorŭ corespunde grelelorŭ împrejurărĭ, în carĭ se sevêrşesce actualmente desvoltarea nóstră.

Noi cei strivițĭ la părete, şi aşa suntemŭ condamnaţĭ a jucá unŭ rolŭ pasivŭ chiar şi pe terenulŭ învĕţămêntului nostru, fiindcă în tótă buna vremea n'avemŭ de a ne luptá, decâtŭ numai cu lovirĭ, ingerinţe şi incălcărĭ din partea contrarilorŭ românismului.

Abia ne mai rĕmâne timpŭ de a ne gândì şi de aflá nisce mijlóce potrivite spre a ne apĕrá în contra inrîurinţelorŭ stricăcióse, ce năpădescŭ asupra şcolilorŭ nóstre din tóte părţile. Ear câtŭ pentru o lucrare positivă spre a promová învĕţămêntulŭ nostru şi spre a puté constata din timpŭ în timpŭ resultatele dobêndite, acésta a devenitŭ de totŭ dificilă în împrejurările de faţă.

Insĕ ca nu cumva stăruinţele nóstre pentru progresŭ sĕ fie cu totulŭ paralisate şi astfelŭ sĕ se împlinéscă dorinţa celorŭ ce arŭ voi sĕ nicĭ nu mai audă de scóle românescĭ, trebue noi toţĭ câţĭ suntemŭ pĕtrunşĭ de însemnătatea lucrului, sĕ veghiamŭ şi sĕ lucrămŭ astfelŭ, ca sĕ se nutréscă şi sĕ se întăréscă mereu în poporŭ iubirea cătră scóla română.

Vedemŭ cum contrarii noştri înfiinţază reuniunĭ şi adună fondurĭ pentru de a face propagandă prin totŭ felulŭ de premiărĭ în sensulŭ lorŭ şi în folosulŭ limbei lorŭ. Noi Românii suntemŭ în dreptulŭ nostru celŭ mai sfântŭ de câte orĭ combatemŭ apucăturile de propagandă în interesulŭ maghiarisării, dér póte amŭ face multŭ maĭ bine decă pe lângă protestările nóstre amŭ căuta sĕ paralisămŭ relele înfluinţe ale acestei propagande, contribuindŭ şi noi din parte-ne cu totŭ ce ne stă în putinţă spre a încuragia pe scolarii şi pe învĕţătorii noştrii harnicĭ şi conscienţioşĭ.

Acésta se póte face şi trebue sĕ se facă neapĕratŭ din partea societăţii române pe tóte cărările, ce 'i suntŭ deschise, în totŭ modulŭ, şi încă fără amânare şi fără de a mai aştepta până când se va îndurá guvernulŭ ungurescŭ de a întări statutele vreunei Societăţĭ române cu scopŭ de a încuragia şi de a promova învĕţămêntulŭ nostru naţionalŭ.

Cine póte opri ca ómenii noştri luminaţĭ şi binesêmţitorĭ de prin judeţe sĕ nu ia parte cu celŭ mai mare interesŭ la esamenele nóstre scolare şi cine póte luá în nume de rĕu celorŭ cu dare de mână dintre ei dacă vorŭ contribui într'unŭ cercŭ şi într'o mĕsură óre care cu scopŭ de a se premia şcolarii cei bunĭ şi învĕţătorii lorŭ zeloşĭ?

Nu este intenţiunea nóstră astăḍĭ de a arĕta în ce modŭ sĕ se controleze învĕţĕmêntulŭ nostru şi sĕ se constate progresele făcute. Ceea ce voimŭ este numai de a da unŭ impulsŭ, pentru că cărturarii noştri şi publiculŭ românŭ în genere sĕ iasă din acelŭ „lasă-mĕ sĕ te lasŭ", care s'a practicatŭ până acum în cestiunĭ de aşa mare însemnătate cum suntŭ cestiunile şcólei române, şi sĕ îmbrăţişeze cu entusiasmŭ stăruinţele nobile ale învĕţătorilorŭ noştrii celorŭ bravĭ precum şi ale superiorilorŭ lorŭ.

Se înţelege că aceştĭ superiorĭ, carĭ suntŭ preoţii şi protopopii, trebue sĕ premérgă cu esemplulŭ. Suntemŭ convinşĭ că depinde numai dela zelulŭ şi înţelepciunea lorŭ ca sĕ înflăcăreze tóte inimele ce batŭ cu căldură pentru poporŭ şi pentru causa scólei române. Dela ei şi numai dela ei depinde ca sĕ nu rĕmână nicĭ unŭ scolarŭ şi nicĭ unŭ învĕţătorŭ nepremiatŭ şi nerecunoscutŭ de cătră publiculŭ românŭ.

Dorinţa nóstră cea mai fierbinte este ca se se realiseze acésta încă cu prilegiulŭ esamenelorŭ din ĕstŭ anŭ şi sĕ se convingă odată micŭ şi mare, că este în sînulŭ poporului nostru o forţă atâtŭ de mare încâtŭ nu póte fi pe faţa pămêntului curentŭ, care sĕ o pótă doborî.

—o—

Crisa ministerială englesă şi Rusia.

Formarea unui nou ministerŭ englesŭ întâmpină marĭ greutăţĭ, din causa neînţelegerii ce esistă între Toriştĭ. Churchill şi Hicks-Beach împreună cu alţĭ 33 Toriştĭ progresiştĭ au îngreuiatŭ multŭ situaţiunea lui Salisbury, şi anume Churchill cere, ca sĕ se eschidă din noulŭ cabinetŭ conservatorŭ vechii Toriştĭ netrebuincioşĭ ai vechiului cabinetŭ Tory şi sĕ se priméscă pentru Irlanda basa unui guvernŭ fără legĭ escepţionale şi silnice. In contra acestorŭ propunerĭ se ridică Toriştii şcólei veche. Salisbury fără Churchill nu póte lua guvernulŭ în mână şi prin urmare venirea lui la putere atêrnă dela înţelegerea sa cu Churchill. „James Gazette" ḍice ce e dreptŭ, că în urma unei conferinţe a conducĕtorilorŭ partidei conservatóre, greutăţile ce s'au pusŭ în calea formării noului cabinetŭ s'au mai împuţinatŭ, dar îşĭ esprimă părerea, că dacă crisa va ţiné încă, s'ar puté întêmpla, ca sĕ fie din nou chemaţĭ liberalii la putere.

Căderea cabinetului Gladstone a surprinsŭ fórte multŭ si pe cei din Petersburg, dar ei suntŭ gata — spunŭ foile rusescĭ — a întêmpina orĭce urmare a acestei căderĭ. Cabinetulŭ din Petersburg e dispusŭ a continua tractările cu orĭce cabinetŭ ar guverna în Londra, presupunêndŭ că acesta nu va părăsi basa deja stabilită. Pe de altă parte se vorbesce, că în Rusia câştigă din ce în ce terenŭ părerea, că ar fi mai bine, decă ar renunţa Anglia la părerea ilusoriă a unei zone neutrale şi ar primi sĕ se 'mpartă „înţelepţesce‹ Afganistanulŭ, ca astfelŭ sĕ se stabiléscă o nemijlocită vecinătate între Anglia şi Rusia.

Acéstă părere e negreşitŭ şi părerea guvernului rusŭ şi ii dă a înţelege Angliei, că numai într'unŭ asemenea casŭ s'ar puté înlătura rĕsboiulŭ celŭ puţinŭ pentru unŭ timpŭ îndepărtatŭ, pe când cu zona neutrală neînţelegerile s'ar puté ivi în totŭ momentulŭ şi după ele ar puté urma şi rĕsboiulŭ. „Novoje Vremja‘ declară chiar, că Rusia va continua cu pregătirile, ca sĕ întêmpine orĭce evenimente în Asia centrală, şi mai ḍice că **venirea a puterea conservatorilorŭ** — cu tóte declaraţiunile pacînice ale lui Charles Dilke — **va avé ca urmare temerĭ nouĕ de rĕsboiu** din causa cestiunei afgane.

—o—

Sinodulŭ din Sibiiu.

Sibiiu, 17 Iuniu 1885.

Domnule Redactorŭ! Erĭ s'a deschisŭ sinodulŭ etraordinarŭ, care are sĕ hotărască în afacerea ajutorului de statŭ. Escelenţa Sa mitropolitulŭ Miron Roman, în vorbirea sa de deschidere şi-a esprimatŭ speranţa, că bărbaţii întrunițĭ la sinodŭ vorŭ fi la înălţimea chemării lorŭ şi vorŭ resolva afacerea amĕsuratŭ cerinţei adevĕratelorŭ interese ale bisericii.

După acésta, s'au cetitŭ vr'o câteva documente privitóre la ajutorulŭ de statŭ şi în urmă, în contra usului de până acum, s'a alesŭ o comisiune de membri, în care maioritatea se compune din clericalĭ şi anume: Z. Boiu, I. Papiu, I. Raţŭ, I. Petricŭ, G. Şagău, I. Slavicĭ, P. Truţa, R. Patiţa şi Dr. I. Mihu.

In conferenţa de ierĭ după améḍĭ, spre ruşinea némului nostru, — afară de d. Boiu — protop. **Raţŭ, Şagău, Papiu**, carĭ sunt avuţĭ şi stau în tóte privinţele escelentŭ, **au pledatŭ pentru a se primí ajutorulŭ chiarŭ şi în condiţiunile umilitóre** puse de ministrulŭ ungurescŭ.

Precum se vede — şi eu încă bănuiescŭ — o mână secretă a influenţatŭ asupra lorŭ, căcĭ altcum nu se póte esplica lucrulŭ.

Lupta în comisiune trebue că a fostŭ grea, deórece numai printr'unŭ votŭ s'a **maiorisatŭ de a nu se primí ajutorulŭ**. Acéstă împrejiurare ne face sĕ ne înstreinămŭ de acei preoţĭ, carĭ se înstreinéză de noi trecêndŭ în tabĕra duşmană. Nicĭ odată n'amŭ creḍutŭ, că vorŭ ajunge lucrurile aci, ca păstorii poporului sĕ dea esemple atâtŭ de urîte de lipsă de caracterŭ, sĕ se'nchine banului şi sĕ'şĭ vêndă sufletulŭ.

Vĕ voiu comunica mai pe largŭ despre conferinţa de ierĭ dup'améḍĭ.

Aḍĭ sinodulŭ va intra în desbatere meritoriă.

Luptătorulŭ.

—o—

SCIRILE ḌILEI.

Municipiulŭ comitatului Solnocŭ-Dobêca a luatŭ hotărîrea, ca în actele oficiale compuse în limba unguréscă *sĕ se trécă numele de botezŭ* de aci înainte *în formă ungurescă* şi a adresatŭ în acéstă privinţă unŭ circularŭ cătră tóte municipiele. Şi totŭ mai au neruşinarea foile unguresci sĕ spună că nu se maghiariséză?

—0—

Ni se scrie de lângă Reghinulŭ săsescŭ cu data de 17 Iuniu n.: Aḍĭ s'a alesŭ în Reghinulŭ săsescŭ, prin aclamaţiune, deputatŭ în loculŭ fostului br. Koloman Kemeny — acum fişpanŭ în Alba inferióră — contele **Teleki Domokos** guvernamentalŭ. Entusiasmulŭ e mare; papricaşŭ, vinŭ şi altele în abundenţă. Românĭ nu pré mulţĭ au luatŭ parte. Va urma despre alegere amĕrunte într'o corespondenţă.‘—natu.

—0—

‚Bistritzer Wochenschrift‹ a fostŭ condamnată la 50 fl. amendă, pentru că a inseratŭ anunţulŭ loteriei din Hamburg. Numita fóiă a insinuatŭ recursŭ la Tabla reg. din Têrgu-Mureşului.

—0—

In comuna Salamas, comit. Ciucŭ s'a înmormêntatŭ în luna trecută o fată a unei crîşmăriţe cu numele **Rácz**. In satŭ s'a lăţitŭ faima că fata a fostŭ omorîtă de cătră Ovrei, cu scopulŭ de a o tăia în bucăţĭ şi a băga apoi aceste bucăţĭ în buţile cu vinarsŭ pentru a învenina astfelŭ poporaţiunea. Poporulŭ s'a revoltatŭ contra Ovreilorŭ şi 'i amenința. Doi Ovrei au mersŭ la pretorulŭ şi 'l-au rugatŭ sĕ 'i apere în contra poporului înfuriatŭ cerêndŭ totodată desgroparea cadavrului şi constatarea causei morţii. Pretorulŭ a mersŭ apoi în comună luândŭ protocolŭ cu mai mulţĭ locuitorĭ, dar nu s'a pututŭ afla isvorulŭ acestei faime, deórece locuitorii aruncau vina unulŭ pe altulŭ, ḍicêndŭ fiecare că elŭ a auḍitŭ dela vecinulŭ sĕu. Protocolulŭ a fostŭ trimisŭ apoi vice-comitelui dimpreună cu rugarea Ovreilorŭ de a desgropa cadavrulŭ. Vice-comitele a dispusŭ apoi exhumarea şi secţionarea cadavrului.

—0—

Din Ciaba ni se comunică cu data 15 Iuniu n.: ›Duminecă în 14 Iuniu n. în comuna Sâmbou, din apropierea Gherlei, a isbucnitŭ focŭ prefăcêndŭ în cenuşe 14 case, şurĭ, grajdurĭ, cămărĭ, vestminte, o capră, găinĭ şi alte lucrurĭ. Sĕrmanele familii lovite de flagelŭ au rĕmasŭ sub cerulŭ liberŭ aşteptândŭ ajutorulŭ deaprópelui, ca sĕ le uşureze miseria.‹ — P. S.

—0—

Direcţiunea poştelorŭ din Sibiiu publică concursŭ pentru ocuparea postului de magistru postalŭ în comuna Blaşiulŭ de josŭ din comit. Bistriţa-Năsĕudŭ pe lângă o

cauţiune de 100 fl. Léfa anuală 120 fl., cheltuielĭ de cancelariă 40 fl., cheltuielĭ pentru cursulŭ postei prin curierĭ pedestri 180 fl. Cererile se vorŭ adresa în timpŭ de 3 sĕptĕmânĭ direcţiunei amintite.

—0—

Perderile causate de incendiulŭ dela stabilimentulŭ de artileriă din Bucurescĭ se urcă la 18,000 lei.

—0—

„Voinţa Naţională« scrie: Studenţii românĭ din Parisŭ au mersŭ sĕ esprime condolenţele lorŭ familiei lui Victor Hugo, şi au dusŭ o corónă pe care suntŭ înscrise versurile următóre:

Tu vécus triomphant sur la cime étoilée
Où les élus du Dieu Génie ont seuls monté,
Et la mort te conduit, à ton char attelée,
Par un arc de triomphe, à l'immortatité.

(Ai trăitŭ triumfătorŭ pe înălţimea instelată unde s'au urcatŭ numai aleşii ḑeului Geniu, şi mórtea, înhămată la carulŭ tĕu, te conduce la imortalitate printr'unŭ arcŭ de triumfŭ.)

—0—

Din Galaţĭ i se comunică »Naţiunei,« că vr'o ḑece familii de Ovrei au plecatŭ Sâmbăta trecută spre Constantinopolŭ, îmbarcându-se pe trei vapóre încărcate cu cereale.

—0—

La congresulŭ sanitarŭ internaţionalŭ ce se ţine la Roma, d. Dr. Obedenarŭ, delegatulŭ României, a făcutŭ o propunere pentru mĕsurile de isolare ce trebue luate pe rîurile cele marĭ. Acéstă propunere s'a admisŭ în unanimitate, spune »Rĕsboiulŭ.«

—0—

In Focşanĭ s'a întrunitŭ la 2 Iuniu alŭ doilea congresŭ alŭ preoţilorŭ de mirŭ din România, scrie »Telegrafulŭ.« Cestiunile ce se discută în acestŭ congresŭ suntŭ: 1. Organisarea şcólelorŭ eclesiastice şi punerea lorŭ în armoniă cu instrucţiunea şi educaţiunea naţională a poporului românŭ. 2. Punerea în armoniă a regulamentelorŭ de disciplină bisericéscă cu legile Statului. 3. Controlulŭ neadormitŭ alŭ Statului asupra jurisdicţiunei şi administraţiunei bisericescĭ. 4. Instituirea unui sinodŭ compusŭ din tóte elementele bisericei, »în care pe lângă mitropoliţĭ, episcopĭ şi archierei sĕ ia parte preoţĭ de mirŭ şi laicĭ, bărbaţĭ devotaţĭ studiilorŭ filosoficereligióse.«

—0—

Ḑiarele din Bucurescĭ au publicatŭ unŭ raportŭ alŭ prefecturei din Tulcea, care comunică, că în urma grabnicelorŭ mĕsurĭ ce s'au luatŭ, locustele vorŭ fi în curêndŭ stîrpite cu totulŭ în Dobrogea.

—0—

După cum scrie »Românulŭ,« se vorbesce că mai multe persóne arŭ stărui ca societatea „Naţională« sĕ se fusioneze cu societatea »Dacia-România.« Acéstă din urmă societate ar fi şi cumpĕrată — după cum i se spune — acţiunĭ în valóre de unŭ milionŭ de francĭ de ale societăţii „Naţionale.«

—0—

Din renumita bibliotecă universitară din Parma care are 80,000 de volume, între carĭ se află cele mai vechĭ tipăriturĭ ale Italiei, s'au furatŭ 5000 de volume. In urma descoperirii acestui furtŭ s'a arestatŭ secretarulŭ bibliotecii cav. Passini.

Valea Galdei în 30 Maiu 1888.

Stimate D-le Redactorŭ! O Dómne, triste şi amare ḑile a ajunsŭ Românulŭ în acestŭ statŭ »constituţionalŭ,« în care se ḑice că tóte naţiunile conlocuitóre, se bucură de drepturĭ egale. Unŭ oficialŭ maghiarŭ ḑice: »că Românii suntŭ favoriţĭ pré multŭ în drepturĭ, pre carĭ ei nu arŭ trebui sĕ le aibă egalŭ cu Maghiarulŭ, şi că Românulŭ nicĭ nu póte pretinde sĕ fiă îndreptăţitŭ ca Maghiarulŭ, fiind-că patria-i maghiară. Românulŭ décă nu-i mulţămitŭ în ţéra unguréscă, mérgă în ţéra românéscă, căcĭ acolo Românii poruncescŭ, însĕ aicĭ nu!..«

Étă drepturile şi favorurile Românului în acestŭ statŭ poliglotŭ: Unui bietŭ de omŭ din comuna Ţelna predându-i-se din partea primăriei comunale o citaţiune cu care avea a se presentă la judecătoria singulară reg. din Aiudŭ, bietulŭ omŭ se şi înfăţişă pe ḑiua hotărîtă fără întârḑiere. Ce sĕ vedĭ însĕ? Indată ce se presentă bietulŭ omŭ înaintea judelui »Csernatonyi« — ilŭ provocă ḑicêndŭ: Adus-ai 5 fl.? — Pentru-ce, rĕspunse bietulŭ omŭ, căcĭ eu, Măria Ta, nu suntŭ datorŭ la nimenĭ, nicĭ am'avutŭ causă cu cineva; şi pentru ce sĕ plătescŭ 5 fl. Măria Ta? Acésta nu-i dreptŭ, Măria Ta...

Judele ne mai ḑicêndŭ vre unŭ cuvêntŭ chemă pe unŭ păzitorŭ (haiducŭ) şi poruncĭ sĕ-lŭ caute pretutindenea, în fine îi luară şerparulŭ (cureua) cu ce a fostŭ în ea, ér pe bietulŭ omŭ ilŭ aruncară în prinsóre, fără de a-lŭ mai asculta vre-unŭ cuvêntŭ.

După ce ajunse în închisóre, sĕrmanulŭ fù pusŭ pe cugete ḑicêndŭ întru elŭ: O Dómne! ce ḑile am ajunsŭ sĕ fiu închisŭ şi nu sciu pentru ce! Dară n'a desperatŭ, fiind-că Românulŭ e dedatŭ a suferi terorisărĭ din partea Maghiarului îngâmfatŭ. — Elŭ rugă pe păzitorulŭ închisorii ca sĕ-lŭ elibereze spre a merge înaintea »Măriei Sale,« sĕ-lŭ întrebe că pentru-ce l-a închisŭ? Păzitorulŭ n'a voitŭ a-lŭ eliberă. Rugându-lŭ a doua óră cu cuvintele: D-le! slobóde-mĕ, că-ţĭ voi da 20 cr., că-i am în şerparulŭ ce se află la Măria Sa, în care suntŭ 4 fl 77 cr. — Veḑĭ hine păzitorulŭ, dacă-i promise banĭ, ilŭ scóse din prinsóre şi-lŭ duse înaintea judelui. Dupăce veni înaintea judelui ḑise: Măria Ta! pentru ce-sŭ închisŭ fără judecată? Judele i dede quitanţă despre 4 fl. 77 cr., carĭ îi aflară în şerparŭ, care e următórea:

Napló szám 38.— Hivatalos nyugta: 4 forint 77 kr. azaz négy forint 77 kr. o. é. őszvégről melyet hogy Florea Vaszilictől 5 frt. pénz büntetése vég törlesztése fejeben a mai napon hiányné!kül fel vettem ezenne elismerem és nyugtatványozom. — Nagy Enyeden 1885 évi Márt hó 19-én — Csernátonyi s. k. kiraly járásbiró.

După ce i-a datŭ cuitanţa ḑise judele: Floria Vasilie lui Georgiu e datorŭ sĕ plătéscă 5 fl. ca pedépsă. — Pentru-ce Măria Ta? Eu nu suntŭ Florea Vasilie lui Georgiu, ci alŭ lui Gligorŭ. Atuncĭ judele îi luă cuitanţa şi scrise pe dosulŭ ei următórele: ad. 547—885. Itt tévedés történt mert nem Florea Vaszilie lui Georgy ha nem lui Gligor tartazik 5 frt. a pénz naplot már nem lehet ki igazitani fel hajtandó tehát a be fizetett összeg a nyugta átadorészére és ezen kivül 23 kr. mely ide beküldendő. — Csernátonyi s. k. kir. j. biró.

Judele ḑise apoi cătra ţĕranŭ: Sĕ mergĭ la notarulŭ sĕ scótă dela Florea Vasilie lui Georgiu 5 fl., din care 4 fl. 77 cr. i capeţĭ tu, ér 23 cr. trebue sĕ-i trimită aicĭ, — şi l'a datŭ pe uşă afară. După ce eşi afară ilŭ provócă şi păzitorulŭ sĕ-i dea cei 20 cr., carĭ i-a promisŭ când l-a eliberatŭ din prinsóre. Bietulŭ omŭ îi rĕspunse: D-le! N'am de unde că mi i-a luatŭ toţĭ banii câţĭ i-am avutŭ. Acum n'am decâtŭ sufletulŭ, de poftescĭ, şi pe acela ţi-lŭ dau....

Étă aşa o păţesce bietulŭ ţĕranŭ românŭ faţă cu funcţionarii străinĭ, carĭ nu cunoscŭ limba lui nicĭ între George şi Gligorŭ nu sciu sĕ facă deosebire.

Unŭ altŭ casŭ:

Unŭ tênĕrŭ studentŭ de a VII cl. gimn. din Blaşiu voia a intra la miliţiă ca voluntarŭ. Elŭ îşĭ aşternŭ rugarea prin oficiulŭ pretorialŭ din Ighiu, la loculŭ competentŭ. Tênĕrulŭ aşteptă timpŭ îndelungatŭ după rĕspunsŭ, însĕ în deşertŭ că nu-i veni nicĭ unŭ rĕspunsŭ. Vĕḑêndŭ că nu capĕtă nicĭ unŭ resultatŭ, s'a dusŭ în cancelaria regimentului şi a făcutŭ întrebare, fiind-că se temea sĕ nu trécă terminulŭ suplicelorŭ. Rĕspunsulŭ fù: La noi nu a venitŭ nimicŭ despre D-ta. Sĕrmanulŭ tênĕrŭ, décă acum per pedes până la pretură, rugândŭ pe suprefectŭ sĕ-i spună ce a făcutŭ cu rugarea lui şi pentru ce n'a espedat'o la loculŭ destinatŭ? Rĕspunsŭ n'a căpetatŭ, ci a fostŭ aruncatŭ pe uşă afară!! —

.... Invĕţătorulŭ dela Intregalḑĭ a fostŭ aruncatŭ pe uşă afară când a fostŭ alegerea de jude comunalŭ în Intregalḑĭ eschisându-lŭ dela votŭ, pe când elŭ funcţionéză de 3 anĭ în acea comună.

Unde mai e acea dreptate ca omulŭ mergândŭ la o judecătoriă, neîntrebatŭ sĕ-lŭ arunce în prinsóre şi sĕ-i ia banii fără a fi datorŭ cuiva? E deeptate ca unŭ studentŭ mergândŭ în cancelaria preiorială spre a face o întrebare, sĕ fiă aruncatŭ pe uşă afară? Unde se mai întêmplă aceea, ca unŭ suprefectŭ sĕ arunce pe uşă afară şi sĕ eschidă dela votare pe unŭ învĕţătorŭ, care a funcţionatŭ într'o comună 3 anĭ? Acésta-i lege şi dreptate? Ca-i adevĕratŭ despotismŭ.

Étă favorurile ce ni le dau stăpânii noştri: te aruncă în închisóre şi-ţĭ ia ce ai apoi te scóte şi-ţĭ dă drumulŭ flămândŭ. Décă vréi a te ruga sĕ-ţĭ împlinéscă ceva, te aruncă pe uşă afară.

Asigurămŭ pe domnii Maghiarĭ, că cu terorisărĭ şi sbiciuirĭ de acestea nu vorŭ púté căştiga frăţietatea Românului. Fie siguri, că Românulŭ totŭ nu pórtă frică cu tóte că-i terorisatŭ. Românulŭ e dedatŭ a răbdă până la estremitate. Celŭ ce rabdă până în fine se va mântui.

Unŭ plugarŭ.

Pressa în Ungaria după constituţiunea vechiă ungurécă.

Pressa a fostŭ, este şi va fi o armă fórte puternică în viaţa popórelorŭ luminate şi libere. Sĕ vedemŭ de ce principii se conducea vechia constituţiune ungurécă în privinţa pressei.

Chiar legea fundamentală ḑice, că în viaţa constituţională tóte câte nu s'au încredinţatŭ guvernului suntŭ unŭ dreptŭ esclusivŭ alŭ naţiunii, care póte dispune de acelŭ dreptŭ. In constituţiunea vechiă ungurécă erau legĭ positive, carĭ arată că pressa se puté regula numai în dietă. Ca probă póte servi art. 45 din 1599, prin care se oprĭ tipărirea Călindarului Iulianŭ şi se autorisă regele: Ut civitates et dominos terrestres, si quo publico statuto opponere ausi fuerint et vetus Calendarium imprimi curare — puniat ac mulctet eos in mille florenis toties quoties contumaces fuerint. De ar fi avutŭ numai regele dreptulŭ de censură, nu s'ar fi opritŭ prin dietă tipărirea şi nu s'ar fi aplicatŭ toties quoties pedepse în contra călcătorilorŭ de lege. Articululŭ dietalŭ 24 din anulŭ 1553 ḑice: quod de editione impressioneque erroneorum librorum per Majestatem suam mentic facta est, status et ordines, supra ea re pro parte ipsorum nihil statuere potuerunt, cum in eorum bonis nusquam id fieri sibi constare, affirmant. Acestŭ articulŭ de asemenea arată, că guvernulŭ n'avea dreptulŭ de censură, căcĭ atuncĭ regele nu s'ar fi plânsŭ la dietă pentru tipărirea cărţilorŭ rele, ci ar fi zădărnicitŭ tipărirea din puterea sa, ceea ce din respectŭ cătră drepturile ce şi le-a reservatŭ pentru sine poporulŭ n'a făcut'o. Până când nu lua dieta nicĭ o disposiţiune în privinţa pressei era orice silă séu mĕsurĭ silnice din partea guvernului, carĭ se folosiau în modŭ nelegiuitŭ de provisoriu, îndoitŭ nelegale şi neconstituţionale, de aceea în Ungaria nu se putea trage înaintea tribunalului nicĭ autorulŭ nicĭ editorulŭ pentru tipărirea operelorŭ sale în ţéră séu în străinătate, ci numai se destituia din funcţiunea sa censorulŭ instituitŭ de guvernŭ. Adevĕratŭ, că censorii îngrijau cu totŭ zelulŭ, că sĕ nu le scape nicĭ o operă, care le-ar puté periclită posiţiunea. De aceea dieta ungurécă dela 1832—6, 1839 a declaratŭ censura de nelegală şi au stabilitŭ principiulŭ, că pressa în Ungaria constituţională de jure sĕ fie liberă. Déră pentru aceea dieta totuşĭ n'a trasŭ guvernulŭ la responsabilitate pentru că a întrodusŭ şi practicatŭ censura în contra legilorŭ.

Fórte frumosŭ se pronunţă despre pressă Lally Tolendal Pair din Franţa de aceea voiu reproduce aicĭ cuvintele sale. Iată-le: A voi sĕ documentezĭ dreptulŭ şi folosulŭ libertăţii pressei, ar însemna a demonstra, că sórele luminéză în amiaḑă-ḑi pe cerŭ.

Despre nicĭ unŭ adevĕrŭ nu consună mai tare teoria cu esperienţa, despre nicĭ unŭ principiu nu s'a pronunţatŭ mai puternicŭ opiniunea publică séu convincţiunea publică, despre nicĭ o dorinţă naţională n'a luatŭ potestatea angajamente mai sĕrbătorescĭ, ca pentru pressă. Pressa este buciumulŭ, prin care se bucină în tóte părţile opiniunea publică.

La noi tocmai acuma se pregătescŭ stăpânitorii nostri cei puternicĭ, ca sĕ pună unŭ dopŭ în gura buciumului pressei, ca sĕ nu se mai audă ţipetele de durere şi de amărăciune ale poporului, care trăesce astăḑĭ multŭ mai rĕu, ca în timpulŭ iobăgiei, pentru că astăḑĭ plătesce fórte scumpŭ drepturile şi libertăţile constituţionale de care astăḑĭ se bucură numai rasa maghiară care ḑice că statulŭ este numai alŭ ei, ér naţionalităţile nemaghiare au numai sarcinile. In privinţa acésta, Turcii dela Bosfor suntŭ mai dreptĭ pentru că ei punŭ pe raialele lorŭ numai o mică contribuţiune şi suntŭ scutiţĭ de a da miliţiă, care este cea mai grea contribuţiune din lumea acésta, pentru că viaţa este mai scumpă decâtŭ tóte bunătăţile pămĕntenescĭ.

Afacerea porcilorŭ înapoiaţĭ.

Transportulŭ de porcĭ ai comerciantului românŭ Mocanu, înapoiatŭ din Steinbruch, se află internatŭ încă totŭ în Sibiu în două ogrăḑĭ sub strictă supraveghiare poliţienéscă.

Afacerea acésta este obiectulŭ unei corespondenţe din Bucurescĭ cătră „Pester Lloyd“ — ediţia de séră dela 15 Iuniu n. — în care se arată iritaţiunea ce a provocat'o în România acéstă afacere şi se comunică, „că se vorŭ cere despăgubirĭ dela guvernulŭ ungurescŭ pentru înapoiarea porcilorŭ din Steinbruch şi că cercurile conducĕtóre din Bucurescĭ vorŭ sprijini o asemenea cerere.“ Corespondentulŭ din Bucurescĭ alŭ lui „Pester Lloyd“ observă între altele următórele: „Fi-va cine-va atâtŭ de simplu, ca sĕ susţină că *negligenţa* unuia séu altuia dintre funcţionarii ungurescĭ încredinţaţĭ cu controlulŭ sanitarŭ dela graniţă ar púté fi unŭ *salvus conductus* pentru tótă Ungaria de a se putea vinde mai departe porcii de provenienţă română bolnavĭ, dar *scăpaţĭ supravegherei lorŭ*, fără nicĭ o pedecă?“

La acestea observă „Sieb. Deutsch. Tgblt.“: „Durere — trebue sĕ ḑicemŭ *durere*, căcĭ greşéla cea mai mare este că pré s'au grăbitŭ cei din Pesta — nu este nicĭ o negligenţă a funcţionarului ungurescŭ încredinţatŭ cu controlulŭ sanitarŭ dela graniţă, deórece la visitarea ce s'a făcutŭ mai târḑiu din nou în Sibiu presupusa bólă a porcilorŭ nu s'a pututŭ descoperi.“

Esamenulŭ scólei din Ticuvaniu.

Ciuchiciu, 8 Iuniu n. 1885.

Domnule Redactorŭ! In 2 a lunei curente am călĕtoritŭ ocasionalŭ prin Ticuvaniulŭ micŭ şi am asistatŭ la esamenulŭ de véră alŭ pruncilorŭ gr. cat. de acolo

Acéstă comună nu are scólă propriă ci învĕţământulŭ se propune în o casă, despre care pentru graba ce o avémŭ nu m'am pututŭ informa că este închiriată séu că a dat'o gratisŭ vr'unŭ creştinŭ însufleţitŭ pentru scopulŭ acesta. O parte însemnată din locuitorii acestei comune au îmbrăţişatŭ religiunea gr. cat. însă numai de unŭ timpŭ scurtŭ, din care causă parochia gr. cat. încă nu e sistemisată, déră sistemisarea ei se aştéptă în totŭ minutulŭ. Despre aceştĭ ómenĭ nu se póte ḑice decâtŭ numai bine; ei nu se înfióră de nicĭ unŭ sacrificiu, suntŭ sĕracĭ materialŭ, déră avuţĭ spiritualŭ; şi când ḑicŭ că nu se temŭ de nicĭ unŭ sacrificiu nu esagerezŭ, pentru că ei singurĭ susţinŭ pre preotulŭ şi învĕţătorulŭ lorŭ până la sistemisarea parochiei, fără ca acela sĕ aibă vr'o porţiune canonică, unŭ casŭ rarŭ în diecesa Lugoşului.

După finirea rugăciunilorŭ îndatinate, unŭ oratorŭ ca de vre-o 8—9 anĭ prin cuvinte bine alese arătà bucuria sa şi a colegilorŭ sĕi pentru că pre d. protopopŭ ...lŭ potŭ vedea în mijloculŭ lorŭ, şi-lŭ asigură că de astă dată cu rĕspunsurile lorŭ va fi îndestulitŭ, éră în viitorŭ ...i promitŭ mai multŭ, şi într'adevĕrŭ micuţulŭ oratorŭ ...a esageratŭ de locŭ.

D-lŭ preotŭ localŭ Iustinŭ Iiarina, care a propusŭ religiunea, la întrebările puse tinerilorŭ elevĭ primea rĕspunsurĭ aşa de precise, încâtŭ cugetamŭ că ne aflămŭ la esamenulŭ unorŭ scolarĭ maturĭ. După acésta tĕnĕrulŭ învĕţătorŭ Avramŭ Neda a începutŭ a întreba din celealalte obiecte propuse de d-sa şi anume din Istoria patriei, despre venirea Ungurilorŭ; ţi-era dragŭ a auḑi cum vorbéu aceştĭ pruncĭ, că Uungurii pre timpulŭ venirei lorŭ frigéu carnea sub şiaua calului, apoi despre cei 6 ducĭ, Tuhutum... despre pactulŭ dela Eschilĕu etc. Paralelŭ cu acésta, însă mai pre largŭ, despre originea Românilorŭ începêndŭ dela anulŭ 753 a. Chr până în ḑilele nóstre, aceştĭ prunci povestéu cu cea mai mare uşurătate şi cele mai mărunte episode din Istoria Românilorŭ, şi sciu cu ...ţii că ei suntŭ rudiţĭ cu tótă rasa latină. Din istoria naturală nu putea omulŭ sĕ pricépă, că anume care rĕspunde mai bine şi mai precisŭ din tóte trei regnurile. Geografia s'a propusŭ în anulŭ acesta cum se ḑice numai per »summos apices« şi numai a Banatului; dară mai ...sŭ comitatulŭ Caraşŭ-Severinŭ, ale cărui granite, ape, munţĭ au fostŭ cu precisiune arătate pe mapă, aşa că atuncia când pronunţa atare nume şi punea mâna pe elŭ. Când auḑiamŭ cetirea precum şi rĕspunsurile din gramatica română ne crescea inima, ba de multe orĭ nu ne ...temŭ ascunde lacrămile de bucuriă.

Venĭ în fine şi limba maghiară; din acésta încă am auḑitŭ expresiunĭ aşa curate, că dacă le-ar fi auḑitŭ cei ... Budapesta de sigurŭ ar fi ḑisŭ că »aicea amŭ triumfatŭ« însĕ s'arŭ înşela, deórece aceştĭ 35—40 elevĭ ...i sciu că originea lorŭ e curatŭ romană. Tóte acestea şi alte împrejurărĭ, pe care nu le amintescŭ aicea, facŭ ...re bravului învĕţătorŭ Avram Neda, a cărui desteritate respective metodă de propunere amŭ admirat'o cu ...ţii. D-sa numai de 3 lunĭ e învĕţătorŭ în acea comună, şi în acestŭ timpŭ scurtŭ a şi câştigatŭ iubirea poporului întregŭ în mare mĕsură, şi poporulŭ se uită la elŭ ca la regeneratorulŭ sĕu.

I. V.

Hrana ţĕranului.

Cu cifre pipăite doveditŭ este, că unŭ regimŭ alimentarŭ ce ar avea ca basă mămăliga, bine preparată, din mălaiu sănătosŭ şi curatŭ, iar de însoţitóre substanţe din clasa brânzei, legumelorŭ propriu ḑise, séu peşti, unŭ asemenea regimŭ doveditŭ este că ar fi şi suficientŭ ţĕranului, pentru a putea sĕ susţiă povara muncii sale agricole, şi igienicŭ faţă cu condiţiunile lui de ...ă, şi potrivitŭ puterilorŭ pungei sale costelive, şi în ...torŭ în fine sistemului sĕu organicŭ.

Din punctulŭ de privire ale cheltuelei, oricare din ...e trei regime ce calcularămŭ n'arŭ putea sĕ coste maximum pe ţĕranŭ ca 30 banĭ pe ḑi (vr'o 14 cr.), dacă ...ar şci sĕ 'şĭ facă gospodăria ca lumea, cu prevedere, ...provisiunĭ suficiente, cu plantărĭ de legume şi cu grădină variată, cu păsăretŭ şi porcŭ în ogradă, cu vacă ...rijită, cu unŭ cazanŭ fórte simplu, cum suntŭ deja introduse, pentru a distila elŭ singurŭ şi din orice productŭ ...olŭ fructe, cartofi, etc., alcoolulŭ necesarŭ consumaţiei sale casnice. Intreţinerea omenéscă a unei întregĭ ...lii, cu pricepere şi bună rênduială, n'ar reclama la ..., sub raportulŭ alimentarŭ, decâtŭ celŭ multŭ unŭ ... pe ḑi (vr'o 42 cr.). Şi ar fi casa îmbelşugată, masă ...itóre şi variată, lumea sănĕtósă, harnică, economia ... prosperă.

Din nenorocire însă nu este astfelŭ. Marea majoritate a ţĕranilorŭ se hrănescŭ miserabilŭ, iar familiile ... şi mai prostŭ decâtŭ atâtŭ. Mălaiulŭ, dacă nu e ... de bóla mucigaiului, hrană otrăvită care a decimatŭ ţéra prin pelagră, apoi de regulă e rĕu preparatŭ, ...atŭ prea mare, necernutŭ, prea vêrtosŭ, nefăcăluitŭ ... astfelŭ că mămăliga ce resultă, în locŭ sĕ nutrĕscă, ...ce peste mĕsură organele digestive, şi cu timpulŭ le face sĕ pérdă din tenacitatea lorŭ. Atuncĭ, pentru a substitui carbonulŭ ce nu se asimilă în cantitate suficientă, se deştéptă în omŭ gustulŭ alcoolismului cu scăderea progresivă a fómei, cu debilitarea generală a corpului şi cu totŭ cortegiulŭ de nenorocite urmărĭ fisice şi morale. Nu mai punemŭ încă şi casurile fórte frecvente, în carĭ pandişpanulŭ acesta se mănâncă rece şi stătutŭ de câteva ḑile, când parte din substanţele lui albuminoide şi feculente începŭ deja sĕ fermenteze. Acéstă împrejurare mai scade multŭ mămăligei din puterea ei nutritivă, fiindcă principiele ei se oxidéză atuncĭ afară din organismŭ, şi alimentele oxidate, acele carĭ au absorbitŭ deja oxigenulŭ directŭ din aerŭ, nu mai suntŭ bune de nimicŭ. E lucru rânceḑŭ, cum se ḑice...

Mămăliga ar fi de altmintrelea unulŭ din alimentele cele mai igienice, destulŭ de substanţialŭ, ce e dreptŭ, şi mai cu sémă potrivitŭ pentru ţĕranŭ, dér cu condiţiunea de a fi fabricată din mălaiu sănĕtosŭ şi de o bună calitate, şi cu cerinţa iarăşĭ de a fi preparată în modŭ mai igienicŭ de cum o prepară ţĕranulŭ românŭ. Numai astfelŭ mămăliga ar corĕspunde rolului sĕu în nutriţiune şi în gospodăria generală a ţĕrei. Dacă însă mămăliga ţĕranului lasă fórte multŭ de doritŭ din tóte privirile, şi alŭ materialului şi alŭ preparaţiunei, apoi leguma cu care elŭ o face sĕ alunece pe gâtŭ e de obiceiu de calitate şi mai inferióră ca valóre nutritivă, plastică şi colorigenă. In cea mai mare parte a anului nutrimêntulŭ ţĕranului se reduce la mămăliga próstă cu cépă, şi dreptŭ legume, verdeţurĭ séu mai bine buruienĭ urzicĭ, ştevie, susaiu, lobodă, ştirŭ, castraveţĭ, dovlecĭ şi varză, în casulŭ celŭ mai bunŭ. Intregulŭ acestŭ soiu de legume n'are însĕ decâtŭ celŭ multŭ 8% substanţe cu principii nutritive, cu azotóse, cu cărbunóse cu totŭ, ér în colo suntŭ apă sadea. De unde sĕ 'şĭ ia atuncĭ corpulŭ cele 20 gr. azot şi cele 300 gr. carbon ca sĕ 'şĭ ţie sufletulŭ în elŭ, şi sĕ pórte povara unei muncĭ atâtŭ de grele?

Ca muncitorulŭ sĕ vie cu alimentaţiunea la cifra cerută de sciinţă, în privirea carbonului şi alŭ azotului, elŭ trebuie sĕ 'şĭ facă pântecele desagă şi sĕ ingere unŭ volumŭ enormŭ de bălării. Ceea ce se şi întêmplă în edevĕrŭ. Intinderea peste fire a stomacului, şi desŭ repeţită, aduce însĕ după sine grave consecinţe patologice fără a mai spune că insuficienţa de hrană şi calitatea ei próstă, pe lângă că lenevesce pe omŭ şi lŭ face incapabilŭ pentru o muncă mai întinsă, mai are încă marele neajunsŭ de a espune pe individŭ la contractarea a totŭ felulŭ de bóle, la tifosŭ şi la intoxicaţiunea palustră în deosebĭ. Dér la câte altele nu este óre expusŭ, câte slăbiciunĭ nu contractă unŭ organŭ rĕu hrănitŭ, anemic, caheticŭ, buhăvitŭ, incapabilŭ de a resista din causa nutriţiunei sale cu substanţe apóse, şi-a îmbibaţiunei până lă saturaţiune cu esenţă acloolică şi încă falsificată!

E tristŭ, dér realitatea aşa stă, regimulŭ ţĕranului este insuficientŭ, fără dramŭ de artă culinară, nevariatŭ, neigienicŭ, debilitantŭ şi îmboldilorŭ cătră bolĭ.

Acum e uşorŭ sĕ ne esplicămŭ alarma ce au datŭ atâţia inteligenţĭ medicĭ, carĭ cu durere au vĕḑutŭ în réua alimentare a ţĕranului unŭ isvorŭ de nenorocire naţională.

In particularŭ merită în acéstă privinţă întréga nóstră atenţiune preţiósa scriere a d-lui dr. Istrati: »O pagină din istoria contimporană a României.«

Asemenea amŭ avea sĕ citămŭ lucrările d-lorŭ dr. Obedenaru, Felix şi alţii.

(Cultivatorulŭ).

DIVERSE.

Căsătoriă. — D. Aureliu Beleşiu îşĭ va serba cununia cu d-şóra Aglaia Cantemir Duminecă în 9 Iuniu în biserica din Buhuşĭ. Urămŭ fericire tinerei părechĭ!

***

Curiositate pedepsită. — O istorióră fórte interesantă circuléză prin tóte ḑiarele lumei. Este vorba de fostulŭ ambasadorŭ persianŭ cu numele Mirza-Abu Hassan. Când acesta sosì la Parisŭ, fu urmăritŭ la totŭ pasulŭ de o mulţime de curioşĭ, carĭ alergau după dênsulŭ, séu se opriau pe stradă, când se apropia elŭ, pentru a'i puté vedea şi admira frumósa şi bogata lui îmbrăcăminte orientală. Intr'o ḑi, când venea dela o preumblare, aflà în salonulŭ sĕu de aşteptare o mulţime de dame din cercurile mai înalte ale Parisului, îmbrăcate tóte în toalete fórte elegante, dar nu tóte damele asemenea de frumóse. Frapatŭ de atâta glótă de femei, îndrumà pre tălmaciulŭ sĕu, sĕ întrebe damele ce voiescŭ dela dênsulŭ? Tălmaciulŭ îi tâlcui apoi curiositatea damelorŭ, care veniseră numai pentru de al-ŭ vedé pre dênsulŭ şi îmbrăcămintea lui. Ambasadorulŭ Persiei se supărà, că a devenitŭ objectŭ alŭ curiosităţii neînfranate, şi fiindcă după datinile şi ideile orientalilorŭ, purtarea damelorŭ nu era la locŭ, se hotărî a'şĭ rĕsbuna şi în încă pe o cale fórte şódă. Aşa făcù, ca cum ar fi încântatŭ de frumseţea damelorŭ de faţă; ţinù tălmaciului o vorbire mai lungă cu glasŭ înaltŭ şi acompaniată de gesticularĭ înfocate, arătândŭ când şi când cu degetulŭ spre cutare damă în modŭ fórte bătătorŭ la ochĭ, după aceea se retrase în despărţămênturile sale. Damele erau fórte curióse sĕ şcie ce a vorbitŭ ambasadorulŭ? Cu deosebire o damă mai înaintată în etate, care însĕ se ţinea pre sine de cea mai frumósă, nu se putù rĕbda de a nu îndrepta cătră tălmaciu întrebarea, că ce opiniune are ambasadorulŭ despre damele de faţă? — Dómnă, ḑise tălmaciulŭ, nu îndrăsnescŭ a ţi-o spune! — Dar când eu te rogŭ! — E cu neputinţă dómnă! — Dar d-ta veḑĭ că tóte ne topimŭ de curiositate, fie'ţĭ milă! — Bine! décă d-ta o doreşcĭ cu totŭ preţulŭ, fie! Exelenţa sa a tacsatŭ frumseţea damelorŭ! — A tacsatŭ frumseţea nóstră? cum aşa? — După datina din Persia; socotită frumseţea fiecărei dame în banĭ! — Ah! acésta e fórte interesantŭ. La câtŭ a preţuitŭ pre amica mea de dincóce? — La o miă de napoleondorĭ! — Şi dama acésta de aicĭ? — La cincĭ sute de napoleondorĭ! — Şi dama cealaltă cu pĕrulŭ celŭ bogatŭ? — La trei sute! — Dar pre domnişóra aceea cu ochĭ negri? — Ér la trei sute! — Şi dama cealaltă cu umbrarulŭ din China? — La cincĭ-ḑecĭ de napoleondorĭ! — Şi aflat-am şi eu locŭ în tarifa Exelenţei sale? — Da, adecă mĕ rogŭ de ertare, ḑise tălmaciulŭ confusŭ. — Ei bine, spune-o numai! ilŭ rógă dama cu înteţire. — Când a sositŭ rêndulŭ la d-ta, a ḑisŭ Exelenţa Sa că . . . — Vorbesce, rogu-te! strigă dama iritată. — Exelenţa sa a ḑisŭ, că în Francia nu esistă aşa banŭ micŭ, cu care s'ar puté asemĕna valórea frumseţei d-tale! — Ah! ah! gângăvì dama, acésta totuşĭ e . . . . Dar sĕ mergemŭ scumpele mele! ḑise ea cătră amicele ei. A fostŭ pĕcatŭ, sĕ venimŭ noi la barbarulŭ acesta! . . . .

***

Globulŭ Şahului. — Călĕtorulŭ englesŭ Arnold, care deunăḑĭ a fostŭ primitŭ de Şahulŭ Persiei, descrie astfelŭ globulŭ, pe care Nasr-Eddin l'a comandatŭ sĕ i se facă pentru sala audienţelorŭ acum câţĭva anĭ: Globulŭ are unŭ diametru de 18 policarĭ şi este peste totŭ acoperitŭ cu giuvaere. Astfelŭ mările de pe elŭ suntŭ formate din smaragde, care rĕspândescŭ o lumină verde, pe când Africa e formată din rubine, care rĕspândescŭ o lumină roşiă. Suprafaţa Statelorŭ Unite ale Americei e formată din diamante, a Indiei din ametiste, a Austro-Ungariei din briliante şi safire, a Franciei asemenea din diamante ş. m. d. Guvaerele s'au cumpĕratŭ din India, Arabia şi din câmpiele de diamantŭ ale Africei sudice.

***

Gordon n'ar fi mortŭ. — Din Cairo vine o ştire dela 28 Maiu. care se dă cu tótă reserva: »Unŭ comersantŭ Kopt, unulŭ dintre cei puţinĭ, cari au reuşitŭ sĕ scape din Chartum după măcelŭ, a sositŭ aicĭ şi a făcutŭ autorităţilorŭ o comunicare fórte ciudată. Elŭ susţine, că după spusa unorŭ martorĭ ocularĭ demnĭ de credinţă, Mahdiu ar fi ordonatŭ sĕ i se aducă capulŭ lui Gordon, despre care auḑise că a fostŭ ucisŭ în măcelulŭ ce a urmatŭ întrării rebelilorŭ în oraşŭ. Rebelii i-au adusŭ îndată capulŭ consulului austriacŭ Hansalŭ, care s'a creḑutŭ a fi Gordon. Dar unŭ rebelŭ, care cunoscea pe Hansalŭ, vĕḑêndu-i capulŭ, spuse că nu e alŭ lui Gordon. Atuncĭ începură sĕ caute din nou pe Gordon. Cete de rebelĭ cutreerară oraşulŭ, examinară tóte cadavrele europene, dar îndeşertŭ. Nu se putù da de urma lui Gordon séu a lui Abugates, unŭ bogatŭ comersantŭ din Chartum, séu a celorŭ doi cavaşĭ ai lui Gordon, nicĭ nu s'a găsitŭ vre unŭ documentŭ séu ceva din hainele purtate de Gordon. De aceea naratorulŭ crede, că celŭ puţinŭ este órecare şansă, că Gordon va fi scăpatŭ şi că a fugitŭ spre Sennaar.«

***

Creerulŭ lui Victor Hugo. — Aţĭ auḑitŭ, fără îndoială, că familia lui Victorŭ Hugo a refusatŭ d'a încredinţa experienţelorŭ scólei de antropologiă, creerulŭ maestrului. Acéstă hotărîre este privită în diferite modurĭ de publicŭ. Amicii incarnaţĭ ai sciinţei antropologice, amintescŭ că moştenitorii lui Gambetta n'au avutŭ aceleaşĭ scrupule pentru amiculŭ lorŭ şi că prin aceasta au servitŭ causa sciinţei. Este posibilŭ — ḑice corespondentulŭ parisianŭ alŭ ḑiarului »L'Indépendance Belge« — dar noi înţelegemŭ opunerea familiei lui Victor Hugo. Pe dreptŭ séu pe nedreptŭ autorulŭ Foilorŭĭ de tómnă voia sĕ i se respecteze rĕmăşiţele mortale. Dacă n'a voitŭ sĕ fie îmbălzămitŭ de sigurŭ că cu atâtŭ mai multŭ n'a voitŭ sĕ fie lăsatŭ scalpelului din amfiteatre Şi apoi fanaticii disecţiunii nu ni se pare că au ajunsŭ până acum la demostraţiunĭ conchizătóre. Ei afirmă că este unŭ avantajŭ inapreciabilŭ pentru sciinţă că s'a descoperitŭ în creerulŭ lui Gambetta marĭ facultăţĭ oratorice. Fi-vomŭ mai înaintaţĭ în sciinţă dacă, după ce se va inspecta celulele creerului Victor Hugo, se va descoperi în ele marĭ facultăţĭ poetice? Acum câţĭva an multĭ se îndoiau.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 17 Iuniu st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4%	99.20	Bonurĭ croato-slavone	102.—
Rentă de hârtiă 5%	93.—	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	—.—
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	147.50	Imprumutulŭ cu premiu ung.	117.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98.30	Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	119.40
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	123 50	Renta de hârtiă austriacă	82.55
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	109.—	Renta de arg. austr.	83.20
Bonurĭ rurale ungare	102.25	Renta de aurŭ austr.	108 50
Bonurĭ cu cl. de sortare	102.25	Losurile din 1860	139 —
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	102.—	Acțiunile băncei austro-ungare	859.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.50	Act. băncei de creditŭ ung.	288 50
Bonurĭ rurale transilvane	101.40	Act. băncei de creditŭ austr.	288.90
		Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.86
		Napoleon-d'orĭ	9.85—
		Mărcĭ 100 imp. germ.	60.95
		Londra 10 Livres sterlinge	124.15

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 4 Iuniu st. v. 1885.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	—	—
Renta rom. amort. (5%)	—	—
» convert. (6%)	—	—
Împr. oraș. Buc. (20 fr.)	—	—
Credit fonc. rural (7%)	—	—
» „ „ (5%)	—	—
» » urban (7%)	—	—
» » » (6%)	—	—
» » » (5%)	—	—
Banca națională a României	1226	—
Ac. de asig. Dacia-Rom.	288	—
« » » Națională	—	—
Aurŭ	10.25(%)	—
Bancnote austriace contra aurŭ	—	—

Cursulu pieței Brașovŭ

din 17 Iuniu st. v. 1885.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.94	Vênd.	8.95
Argint românesc	»	8.80	»	8.85
Napoleon-d'orĭ	»	9.85	»	9.87
Lire turcescĭ	»	11.10	»	11.15
Imperialĭ	»	10.10	»	10.15
Galbenĭ	»	5.80	»	5.84
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.50	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	124.—	„	125.—
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui I. Gross.

Nr. 671—1884. 2—3

a. f. sc. gr.

Escriere de concursŭ.

In înțelesulŭ instrumentului fundațiunale puntulŭ VI. 4. c. alinea din urmă și pe temeiulŭ §§-lorŭ 120, 126 și 128 din statutele pentru administrarea fondurilorŭ scolastice ale foștilorŭ grănițerĭ românĭ din teritoriulŭ de odinióră alŭ regimentului II. românŭ de margine din Ardealŭ se escrie concursŭ pentru ocuparea postului de profesore pentru musică și cântare la gimnasiulŭ românescŭ greco-catolicŭ din Năsĕudŭ și la scólele normalĭ de prunci și de copile de aicĭ, cu care postŭ e împreunatŭ, după diferința careficațiunei concurențilorŭ.

I. Salariulŭ de 700 fl. v. a. pe anŭ ca suplente cu dreptulŭ ca décă în timpŭ de trei anĭ, și-a împlinitŭ datorințele de profesore la gimnasiulŭ din Năsĕudŭ sĕ pótă înaintá la salariulŭ de nouĕ sute (900 fl.) v. a. cu dreptulŭ la pensiune ca la ceialalțĭ profesorĭ ordinarĭ dela acestŭ gimnasiu și adausele decinalĭ, cum se vorŭ statori, după statute de cătră comitetulŭ administratoriu din când în când, pentru acelŭ concurinte, care va comprobá cu documente legalĭ, autentice și valide,

1) prin absolutoriu și atestate de progresŭ séu atestate finalĭ dela vre-unŭ institutŭ superiore pentru instrucțiunea în musică și cântărĭ și anume dela unŭ conservatorŭ, că are capacitatea formală de a da instrucțiune în tóte instrumentele musicalĭ.

2. Preferință va avea celŭ ce va dovedi că a fostŭ în escrecițiu practicŭ și a datŭ învĕțătura din musică și cântare la unŭ gimnasiu séu la una din scólele medie de asemenea categoriă cu succesŭ bunŭ în timpŭ de trei anĭ, séu că a esercitatŭ în modŭ practicŭ instruirea în musică la unŭ institutŭ superiorŭ de musică și cântare, séu că după absolvirea conservatoriului a fostŭ totŭ în atâtŭ timpŭ conducĕtorŭ de orchestru militare de musică după lege, orĭ statutŭ, séu ca conducĕtorŭ alŭ unei capele de musică din vreo cetate.

3. Că scie limba română ca limbă de propunere, séu limba nemțéscă, maghiară, francesă orĭ italiană ca limbĭ mijlocitóre pentru învĕțămêntŭ, avêndŭ celŭ ce nu scie romănesce, în timpŭ de trei anĭ a se supune unui esamenŭ, prin care sĕ dovedéscă că e în stare a'șĭ propune obiectulŭ în limba română.

4. Originea, etatea și religiunea prin carte de botezŭ.

5. Studiele ce le-a mai făcutŭ cumva și că e atâtŭ de moralminte, câtŭ și în purtarea sa civică, nepătătŭ.

6. Testimoniu medicalŭ despre starea sănătății.

II. Salariulŭ de 600 fl. v. a. pe anŭ la concurintele fără una séu mai multe din condițiunile puse mai în susŭ, însĕ acesta numai ca substitutŭ fără dreptŭ de pensiune și de decenale.

III. Comitetului administratorŭ de fondurile scolastice grănițeresci i se reservă însĕ dreptulŭ de a remunera servițiе estraordinarĭ, după trei anĭ urmate de resultate și succesŭ de totŭ eminente în împărtășirea la scolarĭ a învĕțămêntului din musică și cântare, séu prin salariu mai mare până la maximulŭ de 900 fl. v. a. séu prin înaintarea la gradulŭ de suplentŭ orĭ definitivŭ.

Suplicele concurinții 'șĭ le vorŭ adresá la: Comisiunea administratóre de fondurile scolastice din Năsĕudŭ până la 16 Augustŭ 1885 călindariulŭ nou la 6 ore séra, căcĭ mai târdiu nu se vorŭ mai primi și nu se vorŭ subșterne spre desbatere și considerare.

Din ședința comisiunei administratóre de fondurile scolastice și de stipendie ale foștilorŭ grănițerĭ românĭ.

Năsĕudŭ, 6 Iuniu 1885.

Președintele: Secretariulŭ:
Iosifŭ Mihalasiu m. p. Ioachimŭ Mureșianu m. p.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia Predealŭ-Budapesta și pe linia Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	5·00	7.45	—
Predealŭ	—	9 45	12.50	—
	—	9.47	1.09	—
Timișŭ	—	10.11	1.40	—
Brașovŭ	—	10.44	2.27	—
	6.22	10.51	2.55	—
Feldióra	7.01	11.18	3.38	—
Apatia	7.33	11.36	4.17	—
Agostonfalva	8.01	11.51	4.47	—
Homorodŭ	8.45	12.23	5.42	—
Hașfaleu	10.10	1.19	7.37	—
Sighișóra	10.29	1.30	8.01	—
	10.39	1.37	8.21	—
Elisabetopole	11.19	2.05	9.05	—
Mediașŭ	11.54	2.25	9.43	—
Copsa mică	12.12	2.36	10.02	—
Micăsasa	12.56	—	6.20	—
Blașiu	1.30	3.13	6.59	—
Crăciunelŭ	1.45	—	7.15	—
Teiușŭ	2.11	3.40	7.43	—
Aiudŭ	2.55	4.01	8.29	—
Vințulŭ de susŭ	3.17	—	8.55	—
Uióra	3.24	—	9.04	—
Cucerdea	3.31	4.24	9.12	—
Ghirisŭ	4.09	4.49	10.23	—
Apahida	5.36	—	12.32	—
Clușiu	5.56	5.58	12.59	—
	6.08	6.08	—	8.00
Nedeșdu	6.29	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.45	—	—	8.59
Aghirișŭ	7.00	—	—	9.34
Stana	7.26	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.48	7.14	—	11.04
Ciucia	8.28	7.43	—	12 17
Bucia	8.47	—	—	12.47
Bratca	9.06	—	—	1.21
Rév	9.26	8.22	—	2.05
Mező-Telegd	10 01	8.48	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.20	—	—	3.39
Várad-Velințe	10.30	—	—	3.55
Oradia-mare	10.37	9.13	—	4.03
	10.51	9.18	10.37	—
P. Ladány	12.37	10.31	12.59	—
Szolnok	2.58	12.07	4.45	8.22
Buda-pesta	6.00	2.10	10.05	10.30
Viena	6.35	2.45	10.50	—
	3.00	8 00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	7.15	—	—	—
Budapesta	6.47	1.45	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	3.44	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	5.21	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	6.41	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2.11	—
Mezö-Telegd	—	7.14	10.28	2.34	—
Rév	—	7.42	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	8.31	1.31	4.26	—
Huiedin	—	9.01	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriș	—	—	4.00	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeșdu	—	—	4.36	6.24	—
Clușiu	—	10.01	5.05	6.43	—
	12.05	10.16	—	7.03	—
Apahida	12.31	—	—	7.26	—
Ghiriș	2.16	11.24	—	8.51	—
Cucerdea	3.12	11.43	—	9.31	—
	3.32	11.45	—	9.43	—
Uióra	3.41	—	—	9.51	—
Vințulŭ de susŭ	3.50	—	—	9.58	—
Aiudŭ	4.25	12.08	—	10.24	—
Teiușŭ	4.50	12.22	—	10.44	—
Crăciunelŭ	5.41	—	—	11.28	—
Blașŭ	6.0[illegible]	12.57	—	11.44	—
Micăsasa	6.40	—	—	12.18	—
Copșa mică	7.00	1.27	—	12.36	—
Mediașŭ	—	1.45	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	2.06	—	1.56	6.40
Sigișóra	—	2.31	—	2.34	7.20
Hașfaleu	—	2.50	—	3.02	8.01
Homorod	—	3.48	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	4.19	—	5.30	11.02
Apatia	—	4.34	—	6.03	11.37
Feldióra	—	4.53	—	6.35	12.14
Brașovŭ	—	5.20	—	7.14	1.09
	—	5.3	—	—	1.50
Timișŭ	—	6.07	—	—	2.48
Predealŭ	—	6.32	—	—	3.23
	—	7.30	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	11.35	—	—	9.40

Nota: Orele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiușŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4.27
Vințulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Șibotŭ	12.52	—	5.19
Orăștia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2 35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3 50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborșin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10 23
Paulișŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovațŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok	2.39	12.00	4 53
	3.16	12.14	5.10
Budapesta	7.10	2.10	8.16
Viena	—	8.00	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	7.15	—
Budapesta	8.05	1.45	8.00
Szolnok	11.02	3.44	11.40
	11 12	4.02	12.00
Aradŭ	3.37	7 53	5.75
Glogovațŭ	4.13	—	6.19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulișŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bêrzova	5.57	—	8.10
Soborșin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăștiă	10 10	—	12.24
Șibotŭ	10.43	—	12.53
Vințulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiușŭ	12 05	—	2.24

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.55	8.25
Aradulŭ nou	6.25	1.21	8.36
Németh-Ságh	6.50	1.46	8.54
Vinga	7.19	2.18	9.13
Orczifalva	7.38	2.36	9.25
Merczifalva	7.56	2.53	9.36
Timișóra	8.42	3.40	10.06

Simeria (Piski) Petroșenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	6 30	11.50	2.23
Streiu	7 05	12.27	3.00
Hațegŭ	7.53	1.19	3 49
Pui	8.16	2.10	4.40
Crivadia	9.33	2.57	5.28
Banița	10.11	3.35	6.07
Petroșenĭ	10.43	4.04	6.5[illegible]

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	6.07	12.25	5.00
Merczifalva	6.40	1.16	5.50
Orczifalva	6.51	1.34	6.07
Vinga	7.08	2.04	6.32
Németh-Ságh	7.23	2.25	6.53
Aradulŭ nou	7 40	2 54	7.24
Aradŭ	7 50	3 10	7.40

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Petroșenĭ	6.49	9.33	5.2[illegible]
Banița	7.27	10.14	6.0[illegible]
Crivadia	8.06	10 54	6.4[illegible]
Pui	8.50	11 37	7.[illegible]
Hațegŭ	9.31	12.17	8.0[illegible]
Streiu	10.16	12.58	8.4[illegible]
Simeria	10.53	1.35	9.1[illegible]

Tipografia ALEXI, Brașovŭ.